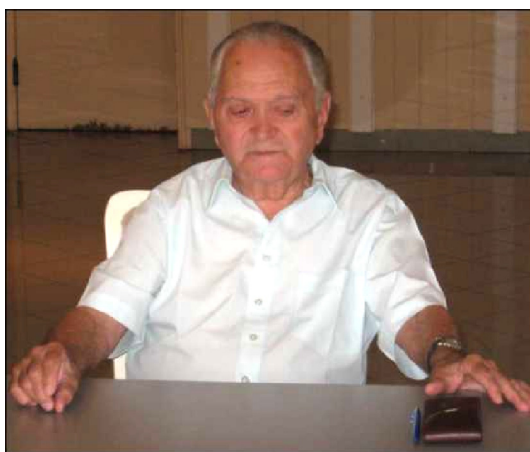

IN MEMORIAM

ALEXANDRU BOBOC
(1930 – 2020)

Colectivul de redacție al revistei „Cercetări filosofico-psiologice” a luat cunoștință cu adâncă tristețe și profund regret de dureroasa veste a morții a Academicianului Alexandru Boboc, în luna aprilie a acestui an.

Cu numai două luni înainte, la 20 februarie Alexandru Boboc împlinea 90 de ani, fiind omagiat de Institutul de Filosofie și Psihologie pentru o carieră științifică pusă în slujba filosofiei.

A fost un colaborator neobosit, atât al revistei „Cercetări filosofico-psiologice” cât și, mai ales, al „Revistei de filosofie”. Preluăm aici câteva dintre rândurile publicate în „Revista de filosofie” ca ecou al plecării dintre noi a Academicianului și Profesorului Alexandru Boboc.

Dumnezeu să-l ierte!

Pe 18 aprilie, de Sâmbăta Mare, ne-a părăsit profesorul nostru, academicianul Alexandru Boboc.

Născut la 20 februarie 1930 în satul Bălțați (Dumbrava) din județul Mehedinți, Alexandru Boboc a urmat școala primară (7 clase) în comuna natală, încheindu-și aceste studii în an de plin război mondial (1944). Este același an în care vine la București și se înscrie la Liceul „Aurel Vlaicu”, ale cărui cursuri le finalizează în 1951. Anul următor intră la Facultatea de Filosofie a Universității din București, luându-și licența cinci ani mai târziu cu o teză de filosofie modernă (mai precis, kantiană) având titlul *Apriorismul kantian* (1957). După finalizarea studiilor universitare este oprit preparator în cadrul facultății, pregătindu-și doctoratul pe o temă tot de filosofie kantiană (*Conceptul de cunoaștere la Kant și în neokantianism*); obține titlul de doctor în filosofie în 1964. La aceeași facultate va parcurge toate treptele profesionale până să devină profesor în anul 1972 (la numai 42 de ani). Dincolo de cursurile de bază de filosofie a valorilor, filosofie modernă și contemporană ținute aici, dintre cele speciale amintim: „N. Hartmann” (1993-1994), „Fr. Nietzsche” (1993-1994), „M. Scheler” (1994-1995), „W. Dilthey” (1994-1995), „Ed. Husserl” (1994-1995) și, mai recent, „Conceptul de formă în *Critica rațiunii pure*” (2008-2011), „Conceptul de timp la Kant și Husserl” (2008-2011), „Ideea de rațiune la Kant” (2009-2012), „Limbaj și comunicare” (2011-2013). A fost conducătorul de lucrări de licență, de disertație și de doctorat al multor generații de specialiști din toată țara. A participat (ca președinte sau ca membru) în numeroase comisii de susținere a licențelor, doctoratelor și a diferitelor grade universitare și de cercetare din cadrul multor instituții academice. De la aceeași Facultate de Filosofie se va pensiona în anul 2000, la nu mai puțin de 43 de ani de la debutul ca preparator, rămânând în continuare aici în calitate de conducător de doctorate și de profesor consultant (ultimul curs ținut a fost în anul universitar 2019-2020).

Deși cariera didactică universitară a fost legată indisolubil de Facultatea de Filosofie a Universității din București, profesorul Alexandru Boboc a predat și în alte instituții de învățământ superior, dintre care amintim: facultățile de profil din cadrul Universităților din Iași și Cluj-Napoca, Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității din București și chiar Academia de Studii Economice din București (Facultatea de economie în limbi străine, unde a predat cursul de „Introducere în filosofie” în limba germană). De asemenea, colaborarea cu Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române a continuat și după anul 2000 (când s-a retras, la pensie, de la Universitate), fiind coordonatorul sectorului de „Istoria filosofiei universale” în calitate de CS I până în anul 2010, când a și fost sărbătorit de Institut cu ocazia împlinirii vârstei de 80 de ani. Desigur, strânsa legătură cu Institutul a continuat și după această dată, profesorul fiind prezent la majoritatea manifestărilor academice și la toate Simpoziunile științifice anuale (Simpozionul Național „Constantin Noica”, Simpozionul Național „Constantin Rădulescu-Motru” și Simpozionul Național „Lucian Blaga”),

organizate de Institut în diferite parteneriate cu instituții de învățământ superior și de cercetare, autorități locale (primării, consilii locale) și bisericești etc.

Dincolo de preocuparea timpurie pentru filosofia kantiană, domeniile de interes ale profesorului Boboc au vizat arii importante din zona filosofiei moderne și contemporane, a filosofiei culturii și a valorilor, a semioticii și a filosofiei limbajului, a esteticii, a muzicii (dintre autorii cercetați îi pomenim pe Descartes, Leibniz, Hegel, Schopenhauer, Kierkegaard, Nietzsche, Dilthey, Husserl, Scheler, Heidegger). Considerându-se, modest, doar un „istoric al filosofiei”, Alexandru Boboc a fost cunoscut, de fapt, ca un veritabil spirit enciclopedic (știa nu mai puțin de șase limbi străine: germana, franceza, rusa, maghiara, engleza, italiana), întreaga sa activitate științifică ocupând domeniile fundamentale ale filosofiei și ale culturii în general. A fost ales membru corespondent al Academiei Române în 1991, iar din anul 2012 a fost membru titular.

De la debutul cu volumul *Kant și neokantianismul* (încă din 1964), Alexandru Boboc a scris peste 35 de cărți de autor (spicuim dintre titluri: *Nicolai Hartmann și realismul contemporan*, 1973; *Neopozitivismul și știința contemporană*, 1974; *Limbaj și ontologie. Semiotica și filosofia modernă a limbajului*, 1997; *Semiotică și filosofie*, 1998; *Zugänge zum Sein. Aufsätze zur Philosophie und ihrer Geschichte in vergleichender Sicht*, 1999; *Nietzsche - filosof al „reevaluărilor”. Critica modernității și preludii la „postmodern”*, 2002; *Vergleichende Philosophie. Methoden und Grundlinien einer integrativen Kulturanalyse*, 2006; *Filosofie românească. Studii teoretico-filosofice în perspectivă comparată*, 2007; *Raționalismul modern. Stil de gândire și formă de viață*, 2010; *Kant și gândirea contemporană*, 2010; *Sprache und Erkenntnis. Sprachphilosophische Untersuchungen*, 2011; *Filosofie și muzică. Prolegomene la o fenomenologie a muzicii în orizontul filosofiei culturii*, 2013; *Filosofie și artă. Preludii la o filosofie a artei în perspectiva filosofiei culturii*, 2014). Volume precum *Etică și axiologie în opera lui Max Scheler* (1971) sau *Filosofia contemporană. Orientări și tendințe în filosofia nemarxistă contemporană din secolul XX* (1986) au reprezentat sinteze sau dezvoltări ale cursurilor ținute la Facultatea de Filosofie a Universității din București. Știm deja că în ultimii doi ani nu mai puțin de trei cărți vor fi văzut lumina tiparului: *Logos și Melos* (în curs de apariție la Editura Academiei Române), *Ce este nihilismul? Nietzsche în interpretări moderne* și *Filosofia ca știință riguroasă. Edmund Husserl* (prima, apărută deja anul acesta, iar ultima anul trecut).

Pe lângă autori moderni și contemporani (traduși și interpretați în studii și texte de exegeză), profesorul Boboc a tradus și din majoritatea autorilor clasici de care s-a ocupat, dintre care îi amintim pe: G.W. Leibniz, Imm. Kant, G. W. F. Hegel, A. Schopenhauer, Fr. Nietzsche, W. Dilthey, N. Hartmann, Ed. Husserl.

De-a lungul impresionantei sale cariere, academicianul Alexandru Boboc a scris peste 400 de studii și articole de filosofie, traduceri, studii introductive, prefețe și recenzii etc., cele mai multe publicate în revistele și în volumele de specialitate de la noi, altele în străinătate. A elaborat și a coordonat numeroase

lucrări de informare, documentare și diseminare a cercetărilor științifice din domeniul filosofiei și culturii în general apreciate atât în mediul academic, cât și în rândul studenților și al celor interesați. De asemenea, a coordonat (în colaborare) seria științifică de volume colective anuale *Studii de istorie a filosofiei universale* a Institutului de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române până în 2019 inclusiv. A contribuit cu articole, studii și traduceri în revistele Institutului și ale Academiei („Revue Roumaine des Sciences Sociales. Serie de Philosophie et Logique”, „Revue Roumaine de Philosophie”, „Revista de filosofie”, „Cercetări filosofico-psiho-logice”, „Academica”) și în volumele științifice periodice editate și tipărite de Institut și de Editura Academiei Române.

A participat cu comunicări la numeroase conferințe și congrese naționale și internaționale de prestigiu, din lipsă de spațiu menționăm aici doar câteva dintre cele internaționale precum: cel de Filosofie de la Dusseldorf (1978), de Logică de la Hanovra (1988), congresele Kant de la Mainz (1974, 1981, 1990), Berlin (2000) și Viena (2015), congresele Leibniz de la Hanovra (1988, 1994) și Berlin (2001), Hegel de la Zagreb (2000) sau la simpozioane de metodologie a istoriei și filosofiei științei (Vama, 1971; Praga, 1976; Berlin, 1978; Praga, 1980; Berlin, 1984). În cadrul acestor congrese și conferințe, precum și altele asemenea, comunicările au fost tipărite în volumele corespunzătoare. Multe dintre cărțile, studiile, traducerile etc. dedicate autorilor și temelor care au făcut subiectul acestor manifestări științifice internaționale sunt menționate în reviste și în volume bibliografice de la noi și din străinătate: „Kant-Studien”; „Kant-Bibliographie”; „Leibniz-Bibliographie”; „Nietzsche-Studien”; „International Bibliographical Centre” (Cambridge, England) ș.a. De asemenea, profesorul Al. Boboc a participat, prin susținerea unor lecții și conferințe, la protocolul colaborării Academiei Române cu Academia de Științe din Chișinău și cu instituții de învățământ din Republica Moldova (1991-2002).

A fost membru al multor instituții, societăți și asociații științifice și academice naționale și internaționale dintre care menționăm: membru fondator al Societății de Filosofie din România, membru al Societății de Studii Clasice din România, al Asociației germaniștilor din România, al Societății „Kant” din Germania (Bonn/Mainz) și din România, al Societății „Leibniz” din Germania (Hannovra) și din România, membru titular al Academiei Române.

Conform dicționarului membrilor Academiei Române (1866-1999), Alexandru Boboc a fost considerat cel mai important specialist român în filosofia modernă și contemporană. Pe lângă multele contribuții la domeniul filosofiei românești în general (în zona filosofiei culturii, a filosofiei valorilor, în estetică etc.), aportul major îl reprezintă cursurile, lucrările pe linia cercetărilor kantiene și neokantiene contemporane (inedite la noi la momentul publicării), Alexandru Boboc fiind pionierul aducerii sistematice în orizontul filosofic românesc a acestor școli de gândire. De asemenea, în unele cărți, profesorul Boboc a fost primul care a propus o descriere completă și sistematică a contribuțiilor românești la opera lui Immanuel Kant. În acest sens, una dintre constantele cercetării sale filosofice și

științifice o reprezintă studiul comparat al diferiților autori români și străini în ansamblul filosofiei occidentale. În ceea ce privește creația filosofică în multiplele (re)modelări ontologice contemporane, interesat mai ales de redimensionarea și reconfigurarea funcțională a sensului și a semnificației axiologice ale omului modern și contemporan (*actual*), Alexandru Boboc nu a ezitat să aducă în dezbateri și tradiția școlii filosofice românești. Pe de altă parte, prin activitatea sa de profesor, de cercetător și de autor, Al. Boboc a contribuit semnificativ la cunoașterea, la noi, a actualității filosofice contemporane, mai ales occidentale.

Multe dintre aceste realizări au fost într-un acord implicit sau explicit cu proiectele de cercetare ale Academiei și ca urmare a unui contact permanent cu noutățile și cu programele educaționale occidentale (de exemplu, în cadrul Programului Uniunii Europene pentru modernizarea învățământului, din perioada 1994-1997, profesorul Boboc a avut funcția de expert în Comisia de Curriculum - comisia GAR a Academiei Române).

Profesor Emerit al Facultății de Filosofie a Universității din București, laureat al unor premii ale Academiei Române, Doctor Honoris Causa al Academiei Internaționale de Drept Economic și Arte audiovizuale din Chișinău (1998), sunt doar câteva dintre numeroasele distincții și diplome de excelență primite de academicianul Alexandru Boboc. Să nu uităm nici de cele două volume omagiale (din 2010 și din 2015) dedicate în primul rând personalității științifice a lui Alexandru Boboc, în care, pe lângă numeroase studii și articole de specialitate ale unor personalități recunoscute ale gândirii contemporane românești, găsim și multe evocări, aduceri la lumină ale particularităților spirituale și sufletești ale omului Alexandru Boboc (îi menționăm aici pe academicienii și profesorii Alexandru Surdu, Teodor Dima, Ilie Pârvu, Gh. Vlăduțescu și mulți alții, printre cei care l-au cunoscut îndeaproape numărându-se și subsemnatul).

În numele celor care i-au fost studenți, colegi și prieteni ne exprimăm regretul profund pentru plecarea neașteptată dintre noi a Profesorului și Academicianului Alexandru Boboc.

Marius Augustin Drăghici